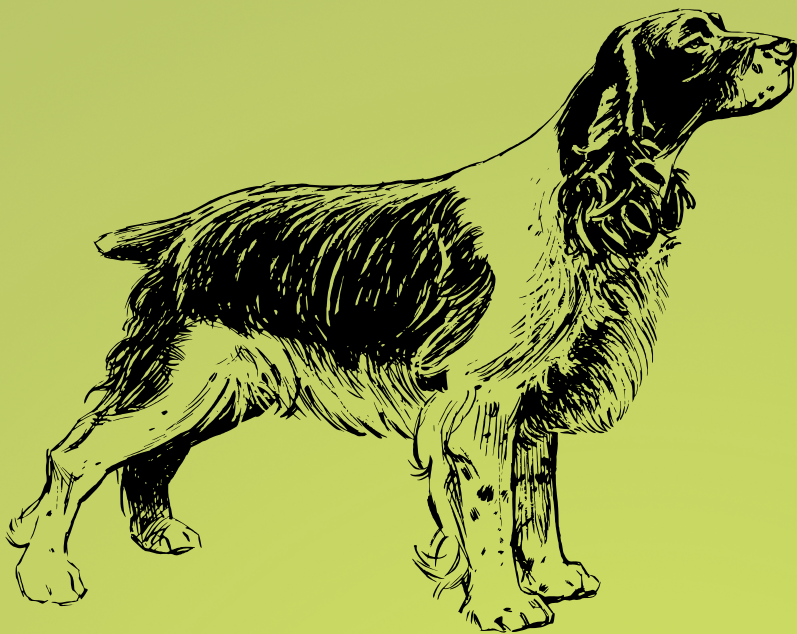

KOIRAN KANSSA PORONHOITOALUELLA

Elina Kallio

Sisältö:

PORO 2

PORONHOITOALUE JA PALISKUNNAT 3

PORONHOITOVUOSI 4

METSÄSTYSKOIRAT JA METSÄSTYS 5

VAKUUTUKSET 6

VASTUUT JA LAKI 7-8

POROVAHINGOT 9-10

KOIRAN POROVAPPAUS 11

KOULUTUS 12-13

KOULUTUSPAIKKOJA 14

LINKKEJÄ JA SANASTOA 15

PORO (Rangifer tarandus tarandus)

- Elopaino: vaadin 60–100 kg, hirvas 90–180 kg, vastasyntynyt vasa 4–6 kg
- Pituus 150–210 cm saparosta turvan kärkeen
- Säkäkorkeus 90–120 cm
- Saparo 10–15 cm
- Korva 9–12 cm
- Etujalka 55–56 cm
- Elinikä 18–20 vuotta

Korvamerkki kertoo poron omistajan. Poron korvaan voidaan lisäksi laittaa muovisia lisämerkkejä eli pilttoja.

Porolla on umpiluiset vuosittain vaihtuvat sarvet. Kesällä sarvi kasvaa jopa 2 cm vuorokaudessa. Hirvaat käyttävät sarvia taistellessaan vaatimien suosiota rykimäaikana. Hirvaiden sarvet putoavat syksyllä rykimäajan jälkeen. Sarvien koko kasvaa vuosittain, kunnes poro alkaa vanheta.

Paetessaan poro nostaa häntänsä pysty merkiksi muille poroille.

Porolla on hyvä hajuaisti. Poro pystyy aistimaan lumen alla olevan jäkälän ainakin 70–90 cm:n vahvuisen hangen alta. Pehmeän lumen aikana lumesta voi löytää poron turvanpainallusten jälkiä. Paetessaan poro juoksee mieluummin vastatuuleen.

Poron koparat naksuvat eläimen liikuessa. Koparoiden nakse toimii äänimerkinä muulle tokalle.

Poron koparassa on neljä kynttä, jotka laajenevat lumella tai suolla kuljettaessa helpottaen poron liikkumista. Leveät koparat helpottavat myös lumen kaivamista talvella jäkälää etsittäessä.

Poroja saalistavat muun muassa karhu, susi, ahma, ilves ja kotka. Merikotkan vaikutus on selvityksessä.

Paliskuntain yhdistys

Poro on tärkeä osa pohjoismaista kulttuuria ja historiaa. Poron historia on pitkä ja monivaiheinen. Paimentolaisporonhoito levisi lännestä päin 1500-luvulla ja yleistyi Pohjois-Suomeen 1600-luvun jälkeen. Poronhoito onkin vanhin pohjoisen elinkeinomme ja työllistää tänä päivänäkin monia. Poroa ja luontoa kunnioitetaan suuresti.

Poroa hyödynnetään myös monin tavoin. Poromatkailutilat tarjoavat erilaisia poroelämyksiä ja poroja koulutetaan kilpaurheiluunkin. Poronliha on myös erittäin laadukasta, arvostettua ja se on ainoa lihatuotteemme, jolle on myönnetty EU:n nimisuoja.

PORONHOITOALUE JA PALISKUNNAT

Suomessa suurin sallittu eloporomäärä on 203 700 poroa.

Poronhoitajia on Suomessa noin 4300.

Poronhoitoalue on poronhoitolaila (848/1990) määritelty poronhoitoa varten tarkoitettu alue.

Poronhoitoalueen koko on 122 936 neliökilometriä eli 36 % Suomen pinta-alasta. Poronhoitoalue kattaa Lapin maakunnan (Kemi-Tornion aluetta lukuun ottamatta) sekä pohjoisosat Pohjois-Pohjanmaan ja Kainuun maakunnista.

Suomen poronhoitoalue on jaettu 54 paliskuntaan. Paliskunnat ovat pinta-aloiltaan sekä poromääriltään erikokoisia. Jokainen paliskunta on osakkaittensa eli poromiesten muodostama yhteisö ja porotaloutta ohjaa poronhoitolaki. Jokaista paliskuntaa johtaa oma poroisäntä.

SUOMEN

PALISKUNNAT

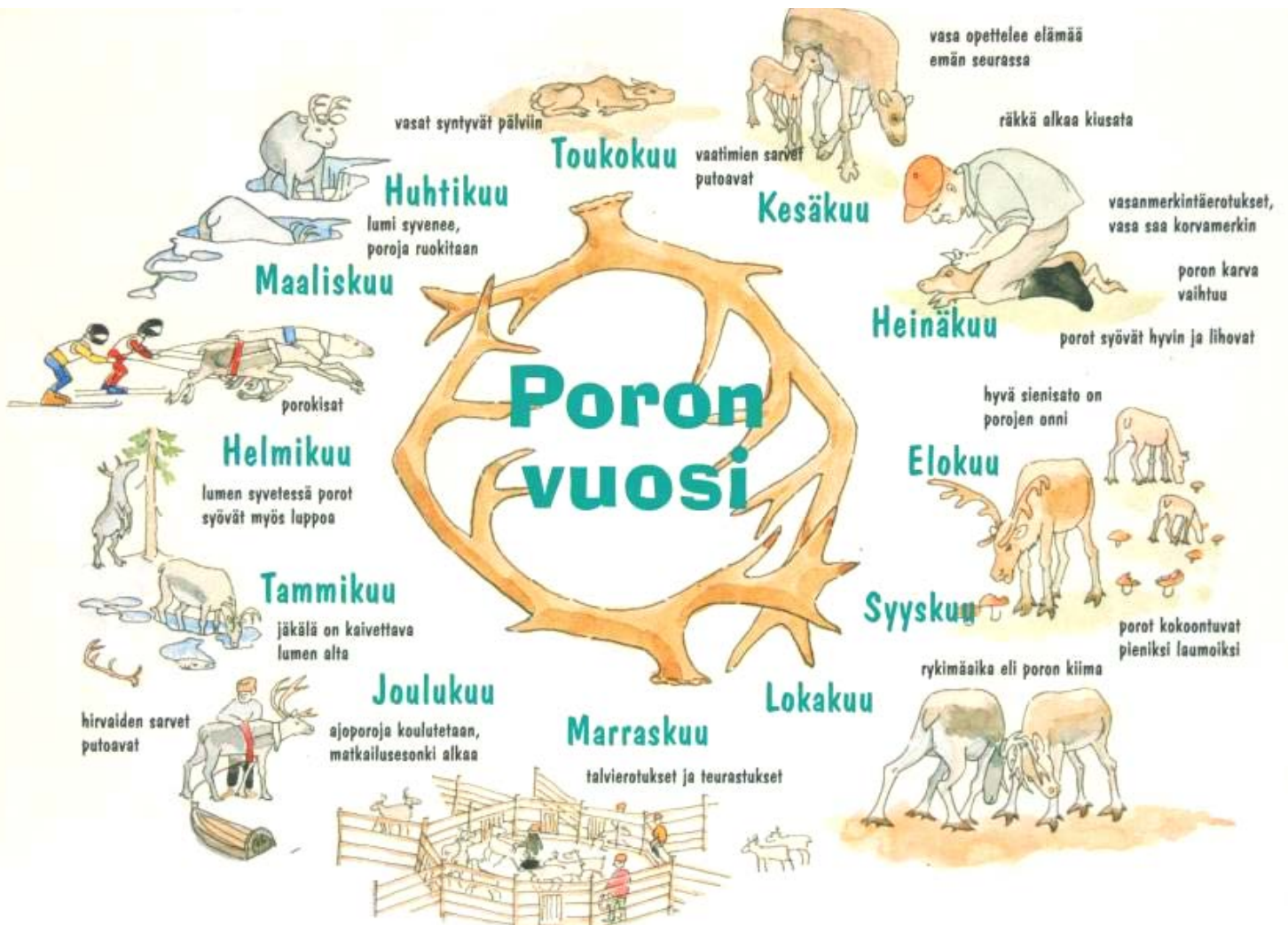

PORONHOITOVUOSI

poronhoitovuosi alkaa 1.6 ja päättyy 31.5

Kesällä suurin tapahtuma on vasanleikko, jossa uudet poronvasat saavat korvamerkkinsä. Syksyllä on kiima eli rykimäaika, jolloin hirvaat kokoavat vaatimia yhteen. Kiima-aika kestää noin kolme viikkoa. Rykimäparttioita kootaan isommaksi tokaksi ja ajetaan erotusaitoihin. Erotuksissa porot loislääkitään, sekä luetaan eli kirjataan omistajilleen ja teurasporot erotetaan.

Talvisin poroja paimennetaan kelkoilla luonnonlaitumilla ja tarvittaessa lisäruokitaan kovimpien talvikuukausien ajan. Osa poromiehistä ottaa porot talviaitaukseen ruokittavaksi. Keväällä vaatimet vasovat toukokuun aikoihin. Pääosin vaatimet vasovat luonnossa vakiintuneilla vasomisalueilla, mutta osa poromiehistä vasottaa aidassa ja päästävät vasta sen jälkeen luontoon.

METSÄSTYSKOIRAT

🐾 Suomessa on yli 100 🐾
 🐾 metsästyskoirarotua ja 🐾
 metsästyskäytössä koiria on
 vuosittain jopa 80 000-120 000.

Lähes jokaiselle riistalajille löytyykin
 sopiva metsästyskoira. Lapissa käytetään
 paljon lintu-, hirvi- ja ajokoiria.
 Riekkomaille lähdetään usein seisojan
 kanssa.

METSÄSTYS

Metsästysjärjestelyt Pohjois-Suomessa
 poikkeavat merkittävästi muusta Suomesta.
 Paikallisilla on vapaa ja ilmainen
 metsästysoikeus kotikunnassaan valtion
 mailla. Muualta tulevien täytyy ostaa
 metsästyslupansa Metsähallitukselta, kun ne
 tulevat myyntiin. Lupien määrää rajoitetaan
 ja määrä riippuu paikallisten metsästyksestä
 sekä riistakantojen vahvuudesta.
 Metsästyskausi osuu samaan aikaan kuin
 poronhoitovuoden kiireisin aika, eli
 poroerotukset. Ennen metsästystä on hyvä
 ottaa selville alueen **poroisännän tiedot** ja
 kysyä mahdollisista porotöistä. Muutamissa
 paliskunnissa on käytössä porotöistä
 ilmoittava palvelu **porotyot.fi**

Lapin suosituin
 koirarotu on
 jämtlannin-
 pystykorva.

VAKUUTUKSET

Jokaisella koiranomistajalla on vastuu koirastaan ja sen tekemisistä. Varsinkin käyttö- ja metsästyskoirien kanssa todennäköisemmin sattuu ja tapahtuu, joten sopivan vakuutuksen hankkiminen on järkevää.

Yleisimmät koiravakuutukset:

- koiran **vastuuvakuutus** korvaa kolmannelle osapuolelle aiheutuvat kulut, mikäli koira esimerkiksi aiheuttaisi poroille vahinkoa.
- koiran **hoitokuluvakuutus**, joka korvaa eläinlääkärikuluja sekä **henkivakuutus**.
- koiran käyttötavasta riippuen, koiralle voi hankkia myös **käyttöominaisuusturvan**, mikäli koira vahingoittuisi pysyvästi esimerkiksi metsästettäessä.

VASTUUT & LAKI

Poronhoitolaki 42 §

Porojen pelotteleminen on kielletty. Pelottelemisesta poronomistajalle ja paliskunnalle aiheutunut vahinko ja haitta on korvattava. Porojen karkottamista vahinkojen ehkäisemiseksi ei pidetä porojen pelottelemisena.

Metsästyslain (615/1993)

noudattamista valvova viranomainen sekä poronomistaja ja poropaimen saavat oman paliskuntansa alueella tappaa isännättömän koiran, joka koirien kiinnipitoaikana tavataan ajamasta poroja niiden laitumella tai joka muuna aikana tavataan repimästä ajamaansa poroa. Koiraa ei kuitenkaan saa tappaa, jos se saadaan kiinni tai vahinko voidaan muuten estää. Kiinniottamisesta tai tappamisesta on ilmoitettava välittömästi poliisille.

Metsästyslaki 53 §

Koiran pitäminen toisen alueella:
Ilman maanomistajan tai metsästysoikeuden haltijan lupaa koiraa ei saa pitää irti toisen alueella.

Maanomistajalla tai metsästysoikeuden haltijalla on oikeus poistaa alueelta siellä oleva koira tai ottaa se talteen. Jos koiran avulla metsästettäessä ajo tai haukku poikkeaa vieraalle alueelle, alueen omistajan tai metsästysoikeuden haltijan on kuitenkin annettava ajon tai haukun jatkua häiriintymättä puolen tunnin ajan. Jollei koiran omistaja tämän ajan kuluessa hae koiraa pois, alueen omistajalla tai metsästysoikeuden haltijalla on oikeus keskeyttää ajo tai haukku sekä poistaa alueelta koira tai ottaa se talteen.

KOIRIEN KIINNIPTOAIKA

1.3-19.8

Metsästyslaki 51 §

Maaliskuun 1. päivästä elokuun 19. päivään ulkona oleva koira on pidettävä kytkettynä tai siten, että se on välittömästi kytkettävissä.

Edellä 1 momentissa sanottu ei kuitenkaan koske:

- 1) alueen omistajan tai haltijan luvalla pihamaalla tai puutarhassa taikka koiran pitämiseen varatulla aidatulla alueella olevaa koira;
- 2) viittä kuukautta nuorempaa koira;
- 3) paimentamis-, opas- tai vartiointitehtävässä taikka muussa sen laatuissa palvelutehtävässä olevaa koira;
- 4) poliisin, tullilaitoksen, puolustusvoimien tai rajavartiolaitoksen tehtävässä olevaa koira; eikä
- 5) koira, jota koulutetaan 3 tai 4 kohdassa tarkoitettuun tehtävään.

Muista, että koiran irtipitämiseen tarvitset aina luvan!

Edellä 1 momentissa tarkoitettu velvollisuudesta saadaan poiketa, kun muuta kuin ajavaa koira käytetään metsästyksen. Kiellosta saadaan poiketa myös, kun kanakoira tai muuta lintukoira koulutetaan rauhoitettuja riistaeläimiä niiden lisääntymisaikana häiritsemättä.

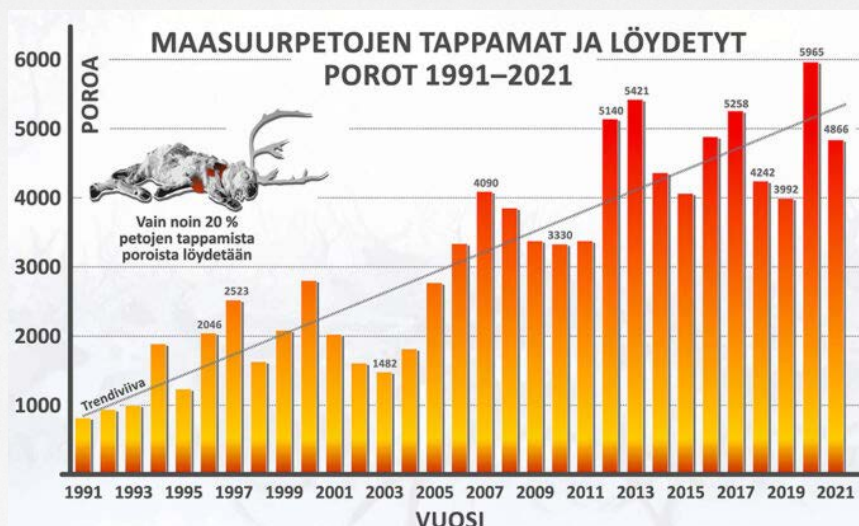
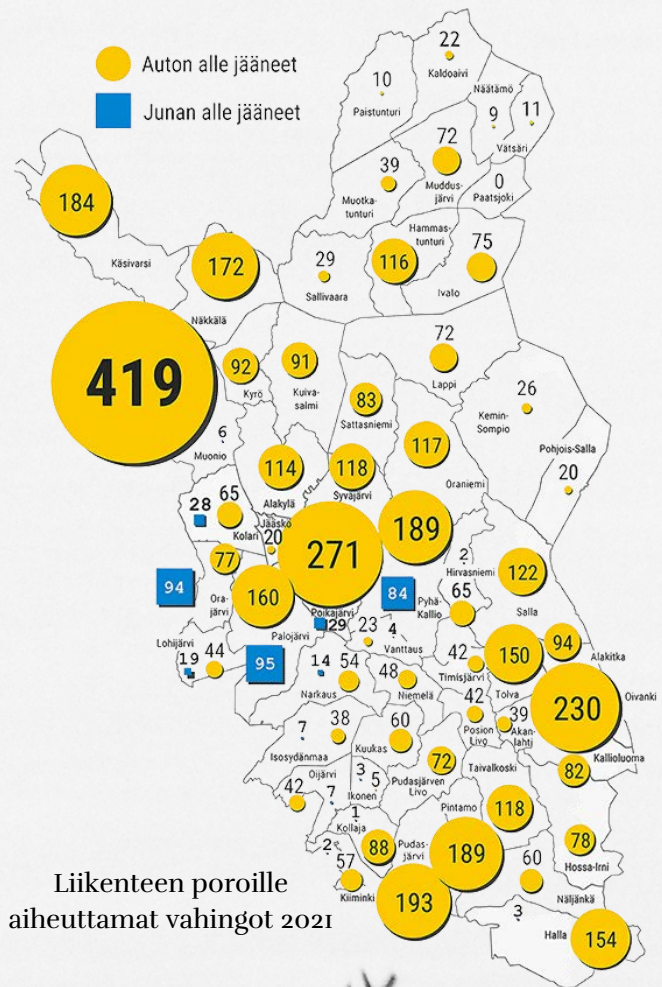
POROVAHINGOT

Koska porot saavat liikkua vapaasti, vahingoilta ei voi välttyä. Yleisimpiä vahinkoja ovat peto- ja liikennevahingot.

Valtio korpensoi petojen aiheuttamia porovahinkoja poromiehille, mutta vain noin 20% petojen tappamista poroista löydetään.

Suomessa Liikennevakuutuskeskus korvaa poronomistajalle liikennevahingossa menetetyn poron. Jos poron omistajaa ei voida selvittää, korvauksen saa tapahtumapaikan paliskunta. Vahingon aiheuttaja ei ole korvausvastuussa porosta.

Porolla on poronhoitoalueella maanomistussuhteista riippumaton vapaa laidunnusoikeus.

Myös tavallinen seurakoira ilman metsästysviettiä voi aiheuttaa suuria tuhoja päästessään porotokan sekaan ja vähintään hajottaa poromiesten vaivalla kokoaman tokan.

Muista nämä!

- Olet vastuussa koirastasi ja sen tekemisistä
- Vakuuta koirasi
- Pidä kerrallaan vapaana vain yhtä hallinnassa olevaa ja porovapaata koira
- Noudata kiinnipitoaikoja ja lakia
- Vältä koirien kanssa kulkemista porotöille keskeisillä alueilla
- Poroja ajavaa tai poroa vahingoittanutta koira ei tule laskea uudestaan irti poronhoitoalueelle

- Eniten koirien aiheuttamia vahinkoja sattuu syksyisin ja talvisin. Yleisimpiä koirien aiheuttamia porovahinkoja ovat:
- Porojen ajattamisesta koituneet vammat, tai porojen ajattaminen heikoille jälle tai liikenteen sekaan
 - Keväisin vaadinten ennenaikainen vasominen tai luominen sekä vassojen erkaantuminen ajattamisen vuoksi
 - Porojen vahingoittaminen, raateleminen tai tappaminen
 - Porotöiden häiritseminen esimerkiksi tokan hajottaminen
 - Rykimän häiriintyminen

Vapaana juossut koira voi aiheuttaa vahinkoa vielä pitkään tapahtuneen jälkeenkin. Vaatimet ovat keväällä herkkiä ja voivat luoda vasansa stressin seurauksena.

Koiravahingon sattuessa:

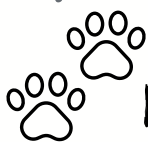
- Estä lisävahingot, ota koira kiinni
- Huolehdi porosta ja tarvittaessa lopeta pahoin loukkaantunut poro, jos voit.
- Ilmoita välittömästi poliisille, 112 sekä alueen poroisännälle.
 - Koiranomistaja on korvausvelvollinen.

KOIRAN POROVAPAAUS

Koiran kouluttaminen porovapaaksi hyödyttää sekä koiranomistajia, että poronomistajia. Varsinkin poronhoitoalueella asuvien koiranomistajien on kannattavaa kouluttaa oma koiransa porovapaaksi, sillä poroihin tulee törmäämään ennemmin tai myöhemmin.

KOULUTTAMALLA KOIRASI KUNNIOITAT MYÖS
POHJOIS-SUOMEN VANHIMPAA ELINKEINOAA
JA SEN HARJOITTAJIA!

**kaikki mahtuvat
metsään!**

Metsästyskoirat luulevat poroa riistaksi. Juoksuun lähtevä poro voikin olla liian suuri houkutus myös aivan tavalliselle seurakoiralle.

Keväästä loppusyksyyn poroihin voi törmätä lähes missä vain, jopa kaupungissa.

Koiran kouluttaminen porovapaaksi onkin suuri helpotus omistajalle, kun voi kulkea missä vain ja luottaa omaan koiraansa!

Koiran kouluttaminen porovapaaksi kannattaa aloittaa jo pentuna.

KOULUTUS

MIKÄ TAHANSA KOIRA ON KOULUTETTAVISSA POROVAPAAKSI!

Mitä nuorempana koulutuksen aloittaa, sitä parempi. Porojen pelotteleminen on poronhoitolailla kielletty, mutta poroja kauempaa hallitusti seuraamalla yhdessä koiran kanssa, pystyy koiraa alkaa totuttamaan poroihin. Koiran koulutus perustuu kuitenkin koiran ja omistajan väliseen suhteeseen ja yhteistyöhön.

Venäläis-eurooppalainen laika Briikka tutustumassa poroihin Vaamilassa.

Heidi Nikumaa

Tässä muutama vinkki miten pääset alkuun oman koirasi kouluttamisessa porovapaaksi!

🐾 ALOITA KOULUTUS PENNUSTA LÄHTIEN

🐾 LUO KOIRAAN SUHDE, VAIN SINÄ TUNNET KOIRASI

🐾 TEHKÄÄ ASIOITA YHDESSÄ JA KULKEKAA PALJON MAASTOSSA

🐾 HARJOITTELE PERUSTOTTELEVAISUUTTA KAIKKIALLA

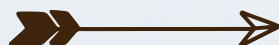
🐾 KOULUTTAMINEN VAATII AIKAA JA TOISTOJA

🐾 ÄLÄ IKINÄ MENE POROAITAUKSEEN KOIRAN KANSSA ILMAN LUPAA!

🐾 PIDÄ KOIRA KYTKETTYNÄ TAI PITKÄSSÄ LIINASSA KUN TUTUSTUTAT KOIRAA POROIHIN

🐾 PALKITSE KOIRA, KUN SE TEKEE OIKEIN, TORU KUN VÄÄRIN. SE EI OLE PALKITTAVAA, KUN KOIRA SAAPUU KARKUREISSULTAAN TUNNIN PÄÄSTÄ...

🐾 TARKKAILE KOIRAASI, OPI TUNTEMAAN KOIRASI ELET JA KEHONKIELI

KOULUTUSPAIKKOJA

Kujalan Porotila
Kemijärventie 131, Ruka-Kuusamo
0405515927

Palosaaren Porotila
Meskusvaarantie 66, Kuusamo
040 589 1695

SieriPoro Safaris
Kurivaarantie 203, Rovaniemi
Ari Maununiemi 0408458754
Sampo Pasma 0408253756

Villa Vaamila
Jauhojärventie 475, Kallo
Heidi Nikumaa 0407528692
heidi.nikumaa@kairanpalvelut.fi

Hyödyllisiä linkkejä

- Porosäntien yhteystiedot

- Porotyöt

- Metsästyslaki

- Lisätietoa porosta

Sanastoa

- ELOPORO: erotusten jälkeen eloon jäävä poro, jota ei teurasteta
- EROTUKSET: syksystä alkutalveen pidettäviä tilaisuuksia, jossa poromiehet yhdessä käsittelevät porot. Porot tarkastetaan, lääkitään ja kirjataan omistajilleen korvamerkin mukaan ja eloon tai teuraaksi menevät erotellaan
- RYKIMÄPARTTIO: naarasporojen ja uroksen muodostama pieni ryhmä, jonka urosporo on itselleen haalinut kiima-aikaan
- TOKKA: suuri porolauma, jossa voi olla satoja tai jopa tuhansia poroja
- VASANLEIKKO: kesällä juhannuksen aikaan ajoittuva tapahtuma, jossa vasalle leikataan puukolla korviin emänsä poromerkki, eli poromiehen yksilöllinen merkki ja omistaja kirjataan ylös